

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

La terra segueix plena de ràbia

PERFIL

PREMI NOBEL DE LITERATURA L'ANY 1949, WILLIAM FAULKNER VA CONSTRUIR, AL COMTAT IMAGINARI DE YOKNAPATAWPHA, UNA REALITAT PARAL·LELA QUE EXPLICA AMB PRECISIÓ I FORÇA LES AMBICIONS I MISÈRIES DE L'ÉSSER HUMÀ

MARINA PORRAS

Quan li preguntaven sobre el futur de la literatura, Faulkner sempre responia més o menys el mateix: "La literatura haurà de dir les mateixes coses que la gent ha hagut de dir i ha dit des que l'home va trobar una manera de pintar quadres a les parets d'una cova: els eters problemes del cor de l'home, que no tenen res a veure amb bombes atòmiques ni amb sindicats, ni amb el preu dels cotxes, ni amb la segregació ni amb la integració. Es tracta de l'home lluitant amb les eternes veritats de l'ànima. El jove escriptor avui ha de resistir la pressió de pertànyer a un grup. Ha d'escriure sobre les mateixes passions i esperances i aspiracions i angoixes que els homes han escrit des que qui sigui va escriure l'Antic Testament". I això és el que Faulkner va intentar a cada línia.

La seva obra és un intent d'explicar per què no ens podem desfer del que es va escriure a l'Antic Testament, un intent d'explicar per què

les grans passions dels homes són sempre les mateixes. Per a aquestes històries no hi ha millor escenari que una terra dura, despietada, una terra per a uns personatges per als quals la vida és una lluita contra la fatalitat. I aquest escenari és Yoknapatawpha, un comtat imaginari que Faulkner va situar al nord-oest de Mississipi. Una de les ciutats del comtat és Jefferson, la veritable protagonista d'aquesta novel·la.

La ciutat és la història de la desgràcia provocada per un secret que Jefferson ha guardat durant divuit anys. Un secret fosc i vergonyós, que ha destruït la reputació d'una família i de la ciutat sencera. A Jefferson s'ha comès adulteri, i tothom n'ha estat còmplice perquè han preferit viure-hi que explicar-ho: "Va ser com si haguéssim tingut una cosa a Jefferson durant divuit anys i no tenia cap mena d'importància si estava bé o no perquè era nostra, hi havíem conviscut". Però en una ciutat del Sud un secret com aquest –que ha ferit els principis morals de la ciutat– no fa de bon guardar. Perquè com escriu Faulkner, "el que es dona a la terra, la terra ho guarda fins que està preparada per revelar-ho". Tothom a Jefferson sap que aquest secret serà revelat, perquè si hi ha alguna cosa segura en Faulkner és que el destí està escrit, és irrevocable i ens condemna a tots.

Aquesta novel·la és la segona part d'una trilogia que narra l'auge i la caiguda de Flem Snopes, un home que encarna el mal absolut. A Yoknapatawpha, Snopes no és només un cognom, és una amenaça i un càstig diví. Els Snopes són gent sense escrúpols que destrossen tot el que troben per obtenir el poder, mentre la resta de ciutadans fan el que els perso-

LA CIUTAT
WILLIAM FAULKNER
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE MARIA INIESTA I AGULLÓ
448 PÀG. / 22,90 €

natges de Faulkner saben fer molt bé: resignar-se. Tot i que el Flem és un dels protagonistes, no sentim gairebé mai la seva veu. Aquesta tragèdia ens l'expliquen tres narradors que descriuen els mateixos fets: on no arriben els ulls d'un arriben els de l'altre. Són una veu que tracta d'esbrinar què pot suportar la ciutat.

Però la ciutat no està preparada per tolerar el pecat, l'adulteri comès per l'Eula, la dona del Flem, amb l'alcalde De Spain. L'Eula Snopes és un dels millors personatges faulknerians, i és massa dona per ser descrita. Amb la seva simple existència afirma més poder del que els homes poden suportar. L'Eula és un ésser gairebé mitològic: "Massa blancor, massa femella [...] només de veure-la al primer moment senties una mena de xoc de gratitud pel sol fet d'estar viu i de ser un mascle que coincidia amb ella en el temps i en l'espai".

Jefferson és l'escenari d'una fatalitat que es va preparant tota la novel·la per acabar esclatant, però no és només una ciutat: no és simplement un lloc on viure. Com passa sempre amb Faulkner, la terra no és una circumstància: és un imperatiu. *La ciutat* és "una miniatura de les passions, esperances i desgràcies humanes [...] totes entrelaçades, en equilibri precari i atrotinat". I aquest paisatge marca el caràcter dels seus habitants: és un paisatge moral. Jefferson és una ciutat condemnada i la seva història és la història d'uns homes que tracten, sense èxit, de lluitar contra una cosa que els sobrepassa: el seu destí. Perquè com deia Faulkner al primer volum de la trilogia, "la sang és espessa i la terra està plena de ràbia". I és així precisament perquè no ens podem desfer del que es va escriure a l'Antic Testament. ♦♦

ELS PERSONATGES DE 'LA CIUTAT' INTENTEN LLUITAR, SENSE ÈXIT, CONTRA UNA COSA QUE ELS SOBREPAS-SA: EL SEU DESTÍ

ARA

Pasolini: el poeta i el compromís

JORDI NOPCA

"La droga, el fàstic, la ràbia, / el suïcidi / són, amb la religió, l'única esperança que queda: / contestació i pura acció / en les quals

es mesura l'enorme tort del món". La poesia de Pier Paolo Pasolini continua sacsejant el lector quatre dècades després de l'enigma encara no resolt de la seva mort. A *Poeta de les Cendres*, que Pere Gimferrer situa al pròleg de l'edició de Poncianes com a text "insòlit, situat en els marges de l'obra", retrobem la veu autobiogràfica, solemne i àgil de l'autor.

Escrit entre el 1966 i el 1967, poc després de l'estrena del llargmetratge *Uccellacci e uccellini* (1966) i de la publicació del recull *Alì dagli occhi*

azzurri (1965), el poema passa revista "en un estil no gens poètic" –no estem segurs del grau d'ironia contingut en aquest vers– a alguns records significatius, projectats des dels 44 anys de l'autor, que també es permet avançar alguns dels projectes de futur, com ara el llibre i la pel·lícula *Teorema* (1968) i les peces teatrals *Pilade* (1967) i *Affabulazione* (1969).

De l'arrencada, impressiona més la rapidesa amb què despatxa el pare ("va morir el 59") que l'evocació pel germà Guido (Pasolini admet que plora cada cop que hi pensa –sin-ceritat o parany?– i el descriu com "un partisa mort per altres partisans, co-

munistes"). Resplendeixen també la reconstrucció de la història d'amor dels pares i d'alguns dels processos judicials oberts contra l'autor, esquitxades de consideracions politico-socials, una de les marques d'estil pasolinianes i de part de la intel·lectualitat de l'època. "He abjurat falsament del compromís, / però perquè sé que el compromís és irrevocable, / i avui més que mai", escriu més endavant.

Pasolini bascula entre el cos a cos biogràfic i les proclames d'una poètica contradictòria, flamièra, desmanegada i un punt maragalliana ("Sempre trobaré a faltar aquella poesia / que és acció

POETA DE LES CENDRES
PIER PAOLO PASOLINI
EDICIONS PONCIANES
TRAD. GERARD CISNEROS
90 PÀG. / 14 €

ella mateixa, en el seu destacar de les coses" pot recordar el final de l'*Haidé* de Joan Maragall, "sia el meu pensament / llàntia ardent sola en la nit", que Pasolini va traduir a *Fiore di poeti catalani* el 1947). Admet que va passar de la paraula al cinema pensant que volia "canviar de tècnica": al final, rere la "recerca lingüística" hi havia "una experiència filosòfica". I quan es refereix a la insignificància de la creació poètica es pregunta per què no pot reevocar el diàleg amb la realitat "en silenci", com faria un "sant" i no un "literat". De tan grandiloqüent es llegeix amb una estranya simpatia, i aquest binomi es fa necessari mig-segle després, en plena crisi del valor de la paraula escrita i enmig de la incerta ressitució de la funció poètica del llenguatge. ♦♦